

Krievijas koksnes iespējamā ietekme uz kokmateriālu tirgiem pasaulē

Avoti: *sciencedirect.com*, *Wood Central*, *zemeunvalsts.lv*

Krievijas iebrukums Ukrainā un tam sekojošās Rietumu sankcijas nākamajos desmit gados varētu sadārdzināt kokrūpniecībā izmantojamās apaļkoksnes un kokmateriālu cenas par vairāk nekā 3 %. Ir maz ticams, ka konflikta ietekme ilgtermiņā mainīsies. Lielākā daļa koksnes izstrādājumu turpmāko 10 līdz 30 gadu laikā atgriezīsies līmenī, kāds tas bija pirms iebrukuma.

To liecina 2024.gadā veiktais pētījums "Krievijas iebrukuma Ukrainā paredzamā ietekme uz pasaules meža produktu tirgiem", kas bija publicēts žurnālā *Forest Policy and Economics*. Pētījumā prognozēta koksnes tirdzniecība pasaulē saskaņā ar diviem scenārijiem - viens, kurā iebrukums nenotika, un otrs, kurā aplūkota situācija, kad sankcijas turpinās tuvāko gadu laikā.

"Īstermiņā, ko mēs definējam kā desmit gadus pēc iebrukuma beigām, mūsu modelis paredz cenu pieaugumu līdz 3 %, piemēram, rūpniecībā izmantojamai apaļkoksnei un kokmateriāliem," tā norādīja Ziemeļkarolīnas štata universitātes Meža ekonomikas un politikas asociētais profesors Radžans Paradžuli (*Rajan Parajuli*).

"Krievija ir viens no lielākajiem meža produktu ražotājiem. Tā piegādāja produktus visā pasaulē, tāpēc sankcijas pret Krieviju ir ļoti jūtamas. Jāņem vērā arī šķēršļi Ukrainā, kur militārās operācijas padara neiespējamu kokmateriālu ieguvu."

Ziemeļkarolīnas universitātes asociētais profesors R.Paradžuli, raksturojot pētījuma rezultātus norādīja, ka Krievija ir gatava turpmākajās desmitgadēs atgūt lielāko daļu no savas kokmateriālu tirgus daļas pasaulē.

"Raugoties uz 2050. gadu, pētījuma modelis paredz zemāku kopējo darbības traucējumu līmeni, jo Krievijas kokmateriālu tirgi atveseļosies," uzsvēra profesors R.Paradžuli

Profesors Radžans Paradžuli bija viens no pētniekiem grupā, kurā piedalījās gan Ziemeļkarolīnas štata universitātes, gan ASV Meža

dienesta Meža produktu laboratorijas zinātnieki. Pētījumā tika noteikts t.s. "bāzes pieņēmums", ka konflikts beigsies 2025.gadā un tādējādi tika prognozēts, ka pasaules tirgi nākamajos 10 līdz 30 gados sāks atgriezties līmenī kāds tas bija pirms iebrukuma. Neraugoties uz to, ka ilgtermiņā prognozētais kopējais negatīvo pārmaiņu līmenis ir zemāks, pētnieki neparedzēja, ka daži mazāka mēroga produktu tirgi kādreiz atgriezīsies tieši tādā stāvoklī, kādā tie bija pirmssankciju periodā. Profesors R.Paradžuli norādīja, ka dažas problēmas var saglabāties arī ilgāk pēc konflikta beigām.

"Mēs pētījumā secinājām, ka tādi Krievijā un Ukrainā ražoti produkti kā koksnes plātņes, papīrs un kartons, tirgū var neatgriezties. Tie nav lieli tirgi un mūsu pētījuma modelis paredz, ka, ja minētās valstis dažus gadus nevarēs ražot šos produktus, tad citu valstu attiecīgo produktu ražotāji ieies šajā segmentā," uzsvēra profesors R.Paradžuli. Pētījumā secināts, ka sankcijas izraisīs augstākas cenas, kas, kā pētnieki prognozēja, tiks palielināt ražošanu tādām resursiem bagātām valstīm kā Amerikas Savienotās Valstis un Kanāda, arī Ķīna un dažas citas Āzijas valstis. Šīs valstis vēlēšies pārdot, kamēr cena ir augsta".

Jāuzsver, ka ir pagājis gads kopš pētījuma publicēšanas. Mēs, tomēr, situācijas maiņu kara turpināšanās dēļ neredzam...

Savukārt, 2025.gada aprīļa sākumā, Krievijas vadība uzsvēra, ka Krievijas kokmateriālu ražošanas un tirdzniecības apjomiem gaidāms pieaugums.

Kā zināms, sankciju dēļ Krievija ir zaudējusi vairāk nekā 30 % sava eksporta tirgus, un tagad tās piegādes ķēdēs strādājošie uzņēmumi cer atgriezties situācijā, kāda tā bija pirms sankciju piemērošanas.

Krievijas kokrūpniecībai, kuras vērtība kādreiz bija 20 miljardi ASV dolāru gadā, joprojām esot ļoti labas izaugsmes perspektīvas. Tā apgalvoja valsts vadība, kas aprīļa vidū valdības sanāksmē runāja par kokrūpniecības nozari. Tika uzsvērts, ka mežsaimniecības nozarei ir labas perspektīvas un lielas rezerves. Videokonferences laikā, tika nodoti ekspluatācijā trīs pārstrādes uzņēmumi - skaidu plātņu ražotne Kalugā, dekoratīvā laminēta papīra-plastmasas ražotne St.Pēterburgas reģionā un šķidro pārtikas produktu iepakojšanas ražotne Maskavā.

Šis vērtējums izskanēja, ņemot vērā to, ka Krievijas transporta uzņēmumi jau ir sākuši samazināt savas izmaksas koksnes transportēšanai. Krievijas uzņēmumi gatavojas tam, ka Rietumvalstis, iespējams, varētu atgriezties kā Krievijas partneri tirgū, ja tiks parakstīts pamiers ar Ukrainu. Krievi cer, ka tiks atvieglotas sankcijas, kas ierobežoja vairāk nekā 30 % no Krievijas koksnes produktu eksporta tirgiem. Pagājušajā gadā pa dzelzceļu Eirāzijā transportēja ievērojami mazāku apjomu Krievijas apaļkoksnes un Krievijas kokrūpnieki pievērsās iekšējā tirgus piegādēm.

Saistībā ar mežsaimniecību Krievija šogad sastopas arī ar citām problēmām. Krievija ir pasaulē mežiem bagātākā valsts, kuras teritorijā atrodas aptuveni 20 % no visām pasaules mežu platībām. Saskaņā ar Krievijas civilās aizsardzības, ārkārtas situāciju un dabas katastrofu ministra teikto, meža ugunsgrēki šobrīd (šī gada aprīlī) plosās vairāk nekā 69 dažādos Krievijas reģionos. Saskaņā ar Meža aizsardzības aviācijas dienesta datiem kopš gada sākuma Krievijas Federācijā ir reģistrēti vairāk nekā 680 savvaļas ugunsgrēki, kas kopumā aptver vairāk nekā 178 000 hektāru lielu platību. Tas ir ievērojami vairāk nekā pērn. Ugunsgrēku dzēšanu, protams, apgrūtina katastrofālais materiāli tehniskās bāzes un personāla trūkums.